

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25CoP/57/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4615201328
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4615201328.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Malíkovej a členiek senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Soni Vackovej, vo veci starostlivosti súdu o maloletú Z. B., nar. XX. XX. XXXX a t.č. už plnoletú R. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Topoľčany, deti rodičov: matka: V. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom V. T. č. XXX, otec: J. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom C., J. V. XXXX/XX, o návrhu otca na zníženie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 22. septembra 2015 č.k. 9P/48/2015-95, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa m e n í tak, že znižuje vyživovaciu povinnosť otca na R. B., narodenú XX.XX.XXXX zo sumy 170 eur na sumu 130 eur, a na maloletú Z. B. narodenú XX.XX.XXXX zo sumy 130 eur na sumu 70 eur mesačne, od 01.11.2015.

Tým mení rozsudok Okresného súdu Topoľčany zo dňa 17.01.2012, č.k. 9P/356/2011-51 v časti výživného s tým, že výživné na plnoletú R. je otec detí povinný zasielať k rukám R. B. a výživné na maloletú Z. je povinný zasielať k rukám matky dieťaťa.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh otca na zníženie jeho vyživovacej povinnosti na maloletú Z. B., nar. XX. XX. XXXX a t.č. už plnoletú R. B., nar. XX. XX. XXXX a o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Po právnej stránke napadnutý rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 62 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4, ods. 5, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona číslo 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“) a § 163 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (zákon číslo 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“). Dôvodil tým, že návrh otca považoval za neopodstatnený, pretože bolo preukázané, že v súčasnej dobe je zamestnaný, má dostatočný príjem na to, aby uhrádzal bežné výživné na R. v sume 170 eur a maloletú Z. v sume 130 eur. Od poslednej úpravy výživného došlo k podstatnej zmene pomerov na strane oboch maloletých detí, najmä R., ktorá navštevuje strednú školu, matke sa tým podstatne zvýšili náklady na jej celkové zaopatrenie. Maloletá Z. v súčasnej dobe navštevuje druhý stupeň základnej školy. V čase poslednej úpravy výživného otec podnikal, z daňového priznania za rok 2010 vyplýva, že jeho čistý mesačný príjem bol 362,19 eura, v súčasnej dobe je jeho príjem 697,48 eura, teda došlo k zvýšeniu príjmu o 335,29 eura. Taktiež konštatoval, že došlo i k zvýšeniu príjmu na strane matky. Posledná úprava výživného bola v roku 2011. Z týchto dôvodov návrh otca zamietol, o náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ OSP, nakoľko ide o konanie, ktoré možno začať i bez návrhu.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadol odvolaním otec detí. Uviedol, že v čase rozvodu a teda poslednej úpravy výživného v januári 2012 pracoval v Belgicku vo firme, s ktorou mal ako živnostník zmluvu do konca roka 2012. Pre nedostatok práce na trhu bola s ním spolupráca ukončená, novú zmluvu s ním neuzavreli, preto je od 13. 11. 2012 evidovaný na úrade práce bez nároku na podporu. Poberal len dávku v hmotnej núdzi v sume 62,50 eura. Z tohto dôvodu mu vznikol nedoplatok na výživnom, bol mu odobratý vodičský preukaz. Od 01. 12. 2014 pracuje v spoločnosti Pankl Automotive Slovakia s.r.o. v Topoľčanoch a jeho súčasný mesačný zárobok je 500 - 600 eur, vyšší zárobok dosahoval iba kvôli nadčasovým hodinám, čo však už v súčasnej dobe nie je možné kvôli prijatiu nových zamestnancov. Žije v dvojizbovom byte so svojimi rodičmi, ktorým prispieva na domácnosť sumou 170 eur mesačne. Výživné v sume 300 eur a exekúcia v sume 100 eur mesačne je pre neho zničujúce, matka detí má príjem 938 eur mesačne, jej priateľ je živnostník, bývajú v trojizbovom byte, dlhy spláca z dedičstva po otcovi. Nie je schopný platiť súdom stanovené výživné, nakoľko toto nezodpovedá jeho súčasným možnostiam a majetkovým pomerom,. Navrhuje zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že súd zníži jeho vyživovaciu povinnosť voči R. na sumu 100 eur mesačne a voči maloletej Z. na sumu 100 eur mesačne od 01. 11. 2015.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Topoľčany v písomnom vyjadrení k odvolaniu otca uviedol, že bolo rozhodnuté v prospech maloletých detí a preto navrhuje rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Matka detí v podanom písomnom vyjadrení k odvolaniu otca uviedla, že otec detí tvrdí, že výživné platil dovtedy, kým mu firma nedala výpoveď, avšak výpoveď podal on sám. Vyhráza sa v odvolaní, že si povinnosť výživného nebude plniť a pomimo jej odkazuje, že skončí pod mostom. Potvrdila, že ona má plat dobrý, ale musí splácať úvery na pokrytie dlho jej rodičov v sume 570 eur, aby nedošlo k tomu, že z jej matky bude bezdomovec. Taktiež uviedla, že od rozvodu nepodala návrh na zvýšenie výživného.

Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP), po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, konania, ktoré mu predchádzalo, ako aj odvolania otca (§ 212 ods. 1 OSP), po tom, ako v rámci odvolacieho konania maloletá R. nadobudla dňa 28. 11. 2015 plnoletosť, nariadil odvolacie pojednávania podľa § 214 ods. 1 písm. a/ OSP a dospel k záveru, že odvolanie otca je dôvodné a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine (zákon číslo 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov), plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností a možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Podľa § 62 ods. 3 Zákona o rodine, každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery, je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti, súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 65 ods. 3 Zákona o rodine výživné plnoletých detí upraví súd len na návrh.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom vyplýva priamo zo zákona a nie až na základe rozhodnutia súdu. Prispievať na výživu svojich detí je zákonnou povinnosťou obidvoch rodičov, ktorá trvá až do doby, kým dieťa nenadobudne schopnosť samostatne sa živiť. Schopnosťou dieťaťa samostatne sa živiť treba rozumieť schopnosť samostatne, z vlastných zdrojov, uspokojovať všetky relevantné životné náklady. Vyžaduje sa, aby táto schopnosť napĺňala požiadavku trvalosti tohto stavu, príjem náhodného charakteru nemožno považovať za nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť. Ako okolnosť, počas ktorej trvá vyživovacia povinnosť rodičov (odôvodnená úlohou rodiča viesť dieťa k získaniu vzdelania, a tým potrebných predpokladov na sebarealizáciu), sa akceptuje štúdium. Pre nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť sú dané podmienky ukončením jedného štúdia toho istého stupňa (pojem „sústavná príprava na povolanie“) a vychádza sa z definitívnosti získania predpokladov na výkon povolania. Vyživovacia povinnosť rodičov voči deťom nezaniká po dobu štúdia, pokiaľ v ňom dieťa riadne pokračuje a to až do jeho dokončenia. Schopnosť dieťaťa samo sa živiť nezávisí teda ani od dosiahnutia určitej vekovej hranice, napr. plnoletosti, ale iba od toho, či dokáže svoje potreby samostatne z vlastných zdrojov uspokojovať.

Kritériami na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti sú schopnosti, možnosti a majetkové pomery oboch rodičov, odôvodnené potreby oprávneného dieťaťa pri rešpektovaní zásady, že na dosiahnutej životnej úrovni svojich rodičov má právo podieľať sa aj dieťa a to v pozitívnom i negatívnom zmysle. Výživné určené dieťaťu slúži na uspokojovanie všetkých životných potrieb pre všestranný telesný a duševný vývoj dieťaťa. Zahnuté v tom je aj uspokojovanie potrieb bývania dieťaťa. Pri hodnotení majetkových potrieb rodičov treba zohľadniť a posudzovať nielen tieto pomery podľa vykazovaného príjmu, ktorý býva niekedy neúplný alebo skreslený, ale aj podľa celkovej hodnoty majetku, ktorého prejavom môže byť napr. i nákladný spôsob života.

V danej prejednávanej veci po tom, ako odvolací súd na nariadenom pojednávaní, doplnil dokazovanie výsluchom otca a matky detí, ktorá zároveň ako splnomocnená zástupkyňa zastupovala aj už plnoletú R. B., ktorá dňa 28. 11. 2015, t.j. v priebehu odvolacieho konania, dovŕšila plnoletosť, kolízneho opatrovníka, oboznámením sa s listinnými dôkazmi vykonanými jednak pred súdom prvého stupňa, ako aj v rámci odvolacieho konania, dospel k záveru o potrebe zmeny napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa. Otec detí sa v konaní domáhal zníženia svojej vyživovacej povinnosti voči svojim deťom, dcéram - plnoletej R. a maloletej Z.. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k záveru o neopodstatnenosti tohto návrhu konštatujúc, že náklady súvisiace so starostlivosťou na už plnoletú R. a maloletú Z. sa zvýšili. S týmto záverom súdu prvého stupňa, o nesplnení podmienok na zníženie vyživovacej povinnosti otca, sa odvolací súd nestotožnil. Z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že v čase poslednej úpravy výživného (pri rozvode manželstva v januári 2012), mal otec detí príjem priemerne mesačne 1554 eur (za obdobie od 01. 01. 2012 do 31. 12. 2012) tak, ako to vyplýva z knihy záväzkov spoločnosti Trutra log s.r.o. Vráble, pre ktorú vykonával činnosť na základe živnostenského oprávnenia (založené na č.l. 148 pripojeného spisu Okresného súdu Topoľčany sp.zn. 9P/290/2012). Rozsudok o rozvode, ktorým bola určená výška výživného otcovi detí v sume 300 eur spolu na obe dcéry, nadobudol právoplatnosť dňa 25. 01. 2012. Otec detí dňom 12. 11. 2012 ukončil živnosť pre nedostatok práce a od 13. 11. 2012 bol evidovaný ako nezamestnaný na úrade práce. V období od 23. 04. 2014 do 30. 09. 2014 pracoval ako montér v spoločnosti PMP Montex Bratislava, ktorý pracovný pomer skončil na žiadosť zamestnanca. Jeho príjem za toto obdobie bol priemerne 936,23 eura mesačne. Podľa tvrdenia matky, mal otec dieťaťa možnosť z tejto spoločnosti vycestovať za prácou do zahraničia, konkrétne do Ruska, čo však otec detí odmietol, preto v tejto spoločnosti skončil pracovný pomer. Od 01. 12. 2014 sa prostredníctvom pracovnej agentúry McROY Slovakia Bratislava zamestnal v spoločnosti Pankl Automotive Slovakia s.r.o., s ktorou spoločnosťou od 01. 06. 2015 uzavrel pracovnú zmluvu a pracuje tu aj v súčasnej dobe. Jeho súčasný príjem dosahuje v priemere 690,04 eura mesačne. Z uvedeného prehľadu zamestnaní a príjmu otca detí jednoznačne vyplýva, že došlo k poklesu jeho príjmu, keď z priemerného mesačného príjmu v roku 2012 v sume 1554 eur, dosahuje priemerný príjem v súčasnej dobe v sume 690,04 eura mesačne. Pokles príjmu otca detí takmer o viac ako polovicu, predstavuje takú skutočnosť, ktorá odôvodňuje konštatovanie, že u otca detí došlo k výraznej zmene pomerov na jeho strane a teda zakladá dôvod na skúmanie zmeny určenej výšky výživného. Otec detí žije so svojou priateľkou a jej synom v obecnom byte, za ktorý platí nájom 238 eur, elektrinu 15 eru a

plyn 5 eur. Zároveň uviedol, že mu exekútor strháva z príjmu sumu 300 eur na bežné výživné a sumu približne 80 eur na zaostané výživné. Dlžné výživné vzniklo v období, keď bol nezamestnaný a nemal žiadny príjem.

Z vykonaného dokazovania taktiež vyplynulo, že matka detí v čase rozvodu manželstva a určenia výšky výživného (január 2012) mala príjem 573,99 eura, v súčasnej dobe, z potvrdenia, predloženého zamestnávateľom matky - BOURBON AP Nitra s.r.o. Čab 280, odvolaciemu súdu, vyplýva, že priemerný mesačný príjem zo zamestnania matky detí za obdobie od januára 2015 do decembra 2015 predstavoval sumu 989,78 eura. Táto skutočnosť jednoznačne nasvedčuje záveru o podstatnom zvýšení príjmu na strane matky detí, ktorá okolnosť taktiež zakladá dôvod na preskúmanie zmeny určenej výšky výživného. Matka detí žije v spoločnej domácnosti s dcérami R. a Z. a so svojim partnerom.

K zmene pomerov došlo i na strane detí, a to R. B., ktorá dňa 28. 11. 2015 dovŕšila plnoletosť, v súčasnej dobe navštevuje tretí ročník Strednej odbornej školy podnikania v Trenčíne a podľa vyjadrenia matky detí, výdavky súvisiace so štúdiom predstavujú sumu 27 eur za internát, 50 eur za stravu v škole, približne 50 eur vreckové. V čase poslednej úpravy výživného (január 2012) bola R. ešte maloletou a navštevovala základnú školu. Maloletá Z. v čase poslednej úpravy navštevovala prvý stupeň základnej školy, v súčasnej dobe navštevuje druhý stupeň Základnej školy v Topoľčanoch. S poukazom na vek detí, zmenu školského prostredia - u R. zo základnej školy na strednú školu a u maloletej Z. z prvého stupňa základnej školy na druhý stupeň základnej školy - je potrebné taktiež konštatovať, že i na ich strane došlo k podstatnej zmene pomerov.

Vyššie uvedené závery dokazovania vykonané tak súdom prvého stupňa, ako aj odvolacím súdom, jednoznačne preukazujú skutočnosť, že vyživovacia povinnosť oboch rodičov voči už plnoletej R. a maloletej Z., podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine v súčasnej dobe trvá. Taktiež vykonaným dokazovaním bola preukázaná podstatná zmena pomerov tak na strane oboch rodičov detí, ako aj na strane oboch detí. Z uvedených dôvodov bol preto súd oprávnený skúmať podmienky zmeny výšky určeného výživného.

Ustanovenie § 62 ods. 2 Zákona o rodine ukladá súdu povinnosť, aby pri rozhodovaní o určení výšky výživného prihliadal nielen na oprávnené a odôvodnené potreby oprávneného dieťaťa, ale aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinnej osoby, ktoré schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej schopnosti, ktoré sú dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej povinnej osoby, zdravotným stavom, vlohami, nadaním nadobudnutými vedomosťami a získanými skúsenosťami. Za situácie, že u otca detí došlo k podstatnej zmene pomerov, súvisiace s podstatným poklesom jeho príjmu (zo sumy 1554 eur v roku 2012 na sumu 690 eur v roku 2015), ďalej s prihliadnutím na okolnosť, že od roku 2014 má pravidelný príjem, ktorý nedosahuje výšku príjmu z roku 2012, dospel odvolací súd k záveru o opodstatnenosti jeho návrhu na zníženie výživného na plnoletú R. a maloletú Z.. K námietkam matky detí, že otec detí sám ukončil živnosť, aby nemusel platiť výživné, odmietol ísť pracovať do zahraničia - Ruska, dôvodiac, že nebude platiť výživné, považoval odvolací súd za účelové a neopodstatnené. Nikto, ani súd, nemôže nútiť nikoho, ani povinnú osobu, aby iba v záujme dosiahnutia vyššieho príjmu odišla pracovať do zahraničia, ak mu to jednak nedovoľuje zdravotný stav a tiež preto, že mu nemôže byť odopreté jeho základné právo žiť a pracovať v mieste jeho bydliska. Ak aj súd v predchádzajúcom období prijal záver, že otec detí sa dobrovoľne vzdal výhodnejšieho zamestnania, tento záver nie je možné prijímať sústavne, t.j. aj po uplynutí dlhšej doby, navyše za situácie, že otec detí má od roku 2014 pravidelný a stabilný príjem.

Z uvedených dôvodov preto odvolací súd konštatuje splnenie podmienok pre zníženie výživného na obe deti, plnoletú R. a maloletú Z., keďže na strane otca došlo k podstatnej, dlhotrvajúcej zmene pomerov. Podľa § 220 OSP zmenil preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh otca na zníženie výživného a výživné na už plnoletú R. znížil zo sumy 170 eur na sumu 130 eur. Pri určení tejto výšky výživného prihliadol predovšetkým na skutočnosť, že R. dovŕšila plnoletosť, navštevuje strednú odbornú školu, má zdravotné problémy, s ktorými okolnosťami sú spojené zvýšené náklady či už na úhradu nákladov v škole, resp. liečebné náklady. Aj keď táto suma určite nie je postačujúca na úhradu všetkých nákladov súvisiacich so starostlivosťou o R., jej štúdiom, určenie vyššej výšky výživného, vzhľadom na príjmové pomery otca, nie je, bez ohrozenia jeho základných životných potrieb, možné. U maloletej Z. odvolací súd znížil výživné zo sumy 130 eur na sumu 70 eur, považujúc túto sumu za primeranú k jej výdavkom súvisiacich so zabezpečením jej starostlivosti, prihliadnuc na skutočnosť, že maloletá navštevuje základnú školu a výdavky súvisiace s jej štúdiom nie sú až na takej vysokej úrovni,

ako u R.. Výška výživného, určená vo vyššie uvedenej výške, je plne v možnostiach a schopnostiach otca detí prispievať touto sumou na obe deti.

Odvolačný súd ďalej dodáva, že vyživovaciu povinnosť voči svojim deťom, pokiaľ nie sú schopné samé sa živiť, majú obaja rodičia. V tejto súvislosti poznamenáva, že aj matka má vyživovaciu povinnosť voči svojim deťom, ktorú iba sčasti nahrádza svojou osobnou starostlivosťou o obe deti, ktorá osobná starostlivosť však nemôže v plnej miere túto vyživovaciu povinnosť nahradiť. Povinnosťou matky detí je taktiež sa určitou mierou podieľať aj na úhrade nákladov súvisiacich s ich štúdiom a ostatnými potrebami. U matky detí došlo tiež k podstatnej zmene pomerov, keď v čase rozvodu manželstva a určenia výživného (v januári 2012) mala príjem 573,99 eura a v súčasnej dobe dosahuje príjem 989,78 eura. Námitky matky, že tento príjem dosahuje iba v dôsledku odmien a práce cez soboty a nedele, sú iba účelové. Taktiež okolnosť, že matka zo svojho príjmu hradí pôžičky za svojich rodičov dôvodiac, aby jej matka nezostala bezdomovcom, je pre skúmanie podmienok pre určenie výšky výživného nepodstatná. Matka tým, že platí pôžičku za svoju matku v sume okolo 570 eur mesačne (za rok 2015 to bola celková výška 6374,13 eura), ukracuje o tento príjem svoje deti a v žiadnom prípade nemôže chýbajúci príjem nahradiť zvýšenými nárokmi na výživného od otca detí za situácie, keď tento nedosahuje dostatočný príjem, aby v súčasnej dobe platil výživné 300 eur mesačne na obe deti.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s ustanovením § 146 ods. 1 písm. a/ OSP tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže ide o konanie, ktoré je možné začať i bez návrhu.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov v senáte 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.